

NGUYỄN THỊ TOÀN (Chủ biên)

NGUYỄN HÀ AN – NGUYỄN THỊ HOÀNG ANH

PHẠM THỊ KIM DUNG – TRẦN THỊ MAI PHƯƠNG – NGUYỄN THỊ THỌ

Bài tập GIÁO DỤC CÔNG DÂN

6

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

NGUYỄN THỊ TOÀN (Chủ biên)

NGUYỄN HÀ AN – NGUYỄN THỊ HOÀNG ANH – PHẠM THỊ KIM DUNG

TRẦN THỊ MAI PHƯƠNG – NGUYỄN THỊ THỌ

Bài tập GIÁO DỤC CÔNG DÂN

KẾT NỐI TRI THỨC
VỚI CUỘC SỐNG

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

KẾT NỐI TRI THỨC
VỚI CUỘC SỐNG

LỜI NÓI ĐẦU

Các em học sinh thân mến!

Sách *Bài tập Giáo dục công dân 6* được biên soạn nhằm giúp các em củng cố kiến thức, rèn luyện kĩ năng, phát triển phẩm chất, năng lực theo yêu cầu của môn học.

Các bài tập trong sách được thiết kế theo trình tự các bài của sách giáo khoa *Giáo dục công dân 6* với nhiều dạng bài tập khác nhau: trắc nghiệm khách quan, tự luận, xử lý tình huống, lập và thực hiện kế hoạch,... Các em có thể sử dụng cuốn sách này khi tự học hoặc ôn tập.

Ở cuối sách có đáp án các bài tập trắc nghiệm và gợi ý, hướng dẫn trả lời các câu hỏi của bài tập tình huống và một số bài tập tự luận để các em có thể đối chiếu, kiểm tra kết quả thực hành bài tập của mình.

Hi vọng cuốn sách sẽ là người bạn đồng hành thân thiết, gắn bó với các em trong suốt năm học. Không chỉ dừng ở việc làm các bài tập trong sách, các em hãy tích cực vận dụng bài học vào thực tiễn cuộc sống nhé!

Chúc các em học tập chăm chỉ và thành công!

MỤC LỤC

	Trang
Bài 1. TỰ HÀO VỀ TRUYỀN THỐNG GIA ĐÌNH, DÒNG HỌ	5
Bài 2. YÊU THƯƠNG CON NGƯỜI	9
Bài 3. SIÊNG NĂNG, KIÊN TRÌ	12
Bài 4. TÔN TRỌNG SỰ THẬT.....	14
Bài 5. TỰ LẬP.....	17
Bài 6. TỰ NHẬN THỨC BẢN THÂN.....	22
Bài 7. ỨNG PHÓ VỚI TÌNH HUỐNG NGUY HIỂM	25
Bài 8. TIẾT KIỆM	29
Bài 9. CÔNG DÂN NƯỚC CỘNG HOÀ XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM	33
Bài 10. QUYỀN VÀ NGHĨA VỤ CƠ BẢN CỦA CÔNG DÂN.....	35
Bài 11. QUYỀN CƠ BẢN CỦA TRẺ EM.....	39
Bài 12. THỰC HIỆN QUYỀN TRẺ EM	43
HƯỚNG DẪN TRẢ LỜI CÂU HỎI VÀ LÀM BÀI TẬP.....	47

Bài

1

TỰ HÀO VỀ TRUYỀN THỐNG GIA ĐÌNH, DÒNG HỌ

- 1 Em hãy đánh dấu X vào ☐ ở bức tranh thể hiện truyền thống tốt đẹp của gia đình, dòng họ Việt Nam.

2 Biểu hiện dưới đây thể hiện việc giữ gìn và phát huy hay chưa giữ gìn và phát huy truyền thống gia đình, dòng họ?

(Đánh dấu X vào ô em chọn)

Biểu hiện	Giữ gìn và phát huy	Chưa giữ gìn và phát huy
A. Tìm hiểu những nét đẹp về truyền thống gia đình		
B. Trân trọng và tiếp nối những truyền thống tốt đẹp của gia đình		
C. Chỉ tập trung cho việc học, không quan tâm đến các việc khác của gia đình		
D. Dành thời gian thăm hỏi và chăm sóc các cụ, ông bà, người cao tuổi trong gia đình		
E. Tổ chức cúng bái linh đình vào ngày giỗ của ông bà, tổ tiên		

3 Em tán thành hay không tán thành với ý kiến nào dưới đây?

(Đánh dấu X vào ô em chọn)

Ý kiến	Tán thành	Không tán thành
A. Gia đình, dòng họ nào cũng có truyền thống tốt đẹp và đáng quý		
B. Điệu múa hát, tinh thần hiếu học, nghề truyền thống,... được truyền từ đời này sang đời khác là những truyền thống tốt đẹp của gia đình, dòng họ		
C. Truyền thống gia đình là những gì đã lạc hậu, cần phải xoá bỏ		
D. Giữ gìn và phát huy truyền thống của gia đình giúp ta có thêm sức mạnh trong cuộc sống		
E. Con cái phải theo nghề nghiệp của bố mẹ mới là giữ gìn và phát huy truyền thống gia đình		

4 Dòng họ Nguyễn Huy của Bình có truyền thống hiếu học. Hằng năm, cứ vào đầu năm học, dòng họ lại tổ chức trao phần thưởng cho con cháu đạt thành tích cao trong học tập và thi đỗ đại học. Năm nay, Bình không được nhận phần thưởng vì kết quả học tập của bạn chưa cao.

Câu hỏi: Theo em, Bình cần phải làm gì để phát huy truyền thống hiếu học của dòng họ?

.....

.....

.....

- 5 Gia đình Tuấn có truyền thống yêu nước. Ông của Tuấn là lão thành cách mạng, bố của Tuấn đang làm việc trong quân đội. Tuấn rất tự hào về truyền thống gia đình mình nhưng lại muốn trở thành một doanh nhân, bởi theo Tuấn làm công việc gì mà có đóng góp cho đất nước cũng là tiếp nối truyền thống của gia đình. Tùng, bạn của Tuấn thì lại phản đối và cho rằng Tuấn phải tiếp nối công việc, nghề nghiệp được truyền từ đời ông, cha mới là tiếp nối truyền thống của gia đình.

Câu hỏi: Em đồng tình với ý kiến của bạn nào? Vì sao?

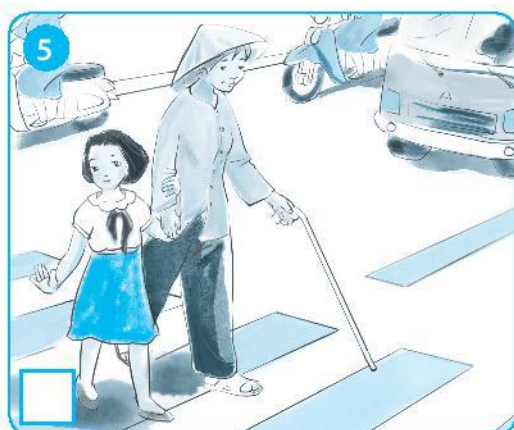
- 6 Em hãy tự nhận xét việc giữ gìn và phát huy truyền thống tốt đẹp của gia đình, dòng họ của bản thân và nêu dự kiến những việc em sẽ làm để tiếp tục phát huy truyền thống của gia đình mình trong tương lai.

- 7 Em hãy tìm hiểu về truyền thống tốt đẹp của một gia đình, dòng họ ở Việt Nam. Qua nội dung đã tìm hiểu, em học hỏi được điều gì từ truyền thống của gia đình, dòng họ ấy?

Bài 2

YÊU THƯƠNG CON NGƯỜI

- 1 Em hãy đánh dấu X vào ☐ ở bức tranh thể hiện tình yêu thương con người.

2 Lòng yêu thương con người xuất phát từ đâu?

(Khoanh tròn vào chữ cái trước phương án em chọn)

- A. Xuất phát từ tấm lòng chân thành, vô tư, trong sáng
- B. Xuất phát từ sự ban ơn
- C. Xuất phát từ lòng thương hại
- D. Xuất phát từ sự mong trả ơn

3 Em tán thành hay không tán thành với ý kiến nào dưới đây?

(Đánh dấu X vào ô em chọn)

Ý kiến	Tán thành	Không tán thành
A. Chỉ cần yêu thương những người trong gia đình mình		
B. Yêu thương là phải nghĩ tốt và bênh vực cả những người làm điều xấu		
C. Tích cực tham gia các hoạt động từ thiện của trường, lớp là thể hiện tình yêu thương con người		
D. Cần yêu thương, giúp đỡ người khác một cách vô tư mà không mong được trả ơn		
E. Tình yêu thương giúp con người có thêm sức mạnh vượt qua khó khăn, hoạn nạn		
G. Yêu thương con người là truyền thống quý báu của dân tộc, cần được giữ gìn và phát huy		

4 Nhà trường phát động đợt quyên góp ủng hộ đồng bào bị bão lụt. Ở lớp của Linh, các bạn ủng hộ tiền và rất nhiều quần áo. Do gia đình khó khăn nên Linh chỉ đóng góp được một ít sách giáo khoa cũ.

Một số bạn trong lớp phê bình Linh làm ảnh hưởng tới thành tích của lớp và cho rằng Linh không biết yêu thương, giúp đỡ người khác.

Câu hỏi:

1/ Theo em, một số bạn phê bình Linh như vậy có đúng không? Vì sao?

2/ Nếu là thành viên trong lớp của Linh, em sẽ tham gia hoạt động này như thế nào?

.....

.....

.....

5 Nêu một số việc làm thể hiện tình yêu thương con người mà em đã thực hiện.

Ở gia đình	Ở nhà trường	Ở xã hội
.....		
.....		
.....		

6 Em hãy viết một đoạn văn để phê phán những hành vi trái với tình yêu thương con người mà em biết (ví dụ: bạo lực học đường, bệnh vô cảm,...).

.....

.....

.....

.....

.....

1 Câu thành ngữ, tục ngữ nào dưới đây nói về siêng năng, kiên trì?

(Khoanh tròn vào chữ cái trước phương án em chọn)

- A. Có công mài sắt, có ngày nên kim
- B. Đói cho sạch, rách cho thơm
- C. Thắt lưng buộc bụng
- D. Liệu cơm gắp mắm

2 Em tán thành hay không tán thành với ý kiến nào dưới đây?

(Đánh dấu X vào ô em chọn)

Ý kiến	Tán thành	Không tán thành
A. Chỉ làm việc nhà khi bố mẹ nhắc nhở		
B. Nếu gặp bài tập khó thì nên bỏ qua để có thời gian làm việc khác		
C. Học sinh rất cần có tính siêng năng, kiên trì		
D. Siêng năng học tập cũng không giỏi được vì quan trọng là phải thông minh		
E. Siêng năng, kiên trì sẽ giúp con người thành công trong cuộc sống		

3 Bạn nào dưới đây chưa siêng năng, kiên trì? Giải thích vì sao.

- A. Sáng nào Nam cũng dậy sớm để ôn bài.
- B. Nghỉ hè, Minh đăng kí tham gia lớp học bơi của xã nhưng chẳng mấy khi đến tập vì thấy khó.
- C. Mẹ giao nhiệm vụ phải rửa bát, đĩa sau khi cả gia đình ăn cơm xong nhưng Vân chẳng mấy khi hoàn thành.
- D. Hải chỉ làm việc nhà khi mẹ yêu cầu.

.....

.....

.....

.....

- 4 Lâm luôn làm bài tập đầy đủ trước khi đến lớp. Chia sẻ với các bạn bí quyết của mình, Lâm cho biết: “Với những bài tập khó, mình ít khi suy nghĩ mà thường chép lời giải ở phần hướng dẫn”.

Câu hỏi:

- 1/ Em có nhận xét gì về cách học của Lâm? Cách học đó thể hiện bạn thiếu đức tính gì?
- 2/ Nếu là bạn của Lâm, em sẽ khuyên bạn điều gì?

.....

.....

.....

- 5 Viết một đoạn văn kể về những khó khăn mà em gặp trong học tập và cách em đã vượt qua khó khăn đó.

.....

.....

.....

.....

.....

1 Trong cuộc tranh luận với các bạn, em sẽ

(Khoanh tròn vào chữ cái trước phương án em chọn)

- A. bảo vệ đến cùng ý kiến của mình, không cần lắng nghe ý kiến của người khác.
- B. ý kiến nào được nhiều bạn đồng tình thì theo.
- C. không bao giờ dám đưa ra ý kiến của mình.
- D. lắng nghe, phân tích để lựa chọn ý kiến đúng nhất.

2 Em tán thành hay không tán thành với ý kiến nào dưới đây? Vì sao?

- A. Tôn trọng sự thật góp phần bảo vệ cho lẽ phải, tránh oan sai, nhầm lẫn.
- B. Người tôn trọng sự thật luôn phải chịu thiệt thòi.
- C. Tôn trọng sự thật giúp mọi người tin tưởng, gắn kết với nhau hơn.
- D. Việc tôn trọng sự thật khiến cho các mối quan hệ trở nên xấu đi.

KẾT NỐI TRI THỨC
VỚI CUỘC SỐNG

3 Em chọn cách xử lý nào trong các trường hợp dưới đây?

a) Em thấy bạn trang điểm phấn son khi đi học, em sẽ

- A. khuyên bạn không nên trang điểm vì không phù hợp với lứa tuổi.
- B. không quan tâm vì đó là sở thích của mỗi người.
- C. khen bạn đẹp để bạn vui và yêu quý mình hơn.
- D. nói với cô giáo việc này.

Em còn có cách xử lý nào khác?

b) Em thấy bạn sử dụng tài liệu trong giờ kiểm tra, em sẽ

- A. mách thầy, cô giáo.
- B. khuyên bạn không nên làm như vậy.
- C. bảo bạn cho xem cùng.
- D. kệ bạn vì đó không phải là việc của mình.

Em còn có cách xử lý nào khác?

4 Em sẽ làm gì trong các tình huống sau?

1/ Bạn đăng tin sai sự thật lên mạng xã hội.

2/ Bạn nhờ em làm chứng cho một điều không đúng sự thật.

- 3/ Bạn nhờ em làm chứng cho một điều đúng sự thật nhưng người khác lại dọa em không được làm như vậy.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- 5 Em hãy viết về việc tôn trọng sự thật của bản thân theo gợi ý: Em đã làm gì để tôn trọng sự thật? Có khi nào em chưa tôn trọng sự thật? Em suy nghĩ gì về điều đó?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- 6 Sưu tầm các câu chuyện về những tấm gương tôn trọng sự thật và rút ra bài học từ những tấm gương đó.

.....

.....

.....

.....

.....

Bài 5 TỰ LẬP

1 Biểu hiện của tự lập là gì?

(Khoanh tròn vào chữ cái trước phương án em chọn)

- A. Luôn làm theo ý mình, không nghe ý kiến của người khác
- B. Sự tự tin, bản lĩnh cá nhân, dám đương đầu với những khó khăn, thử thách; có ý chí nỗ lực phấn đấu, vươn lên trong học tập, công việc và cuộc sống
- C. Sẵn sàng làm mọi cách để đạt mục đích của mình
- D. Tự mình làm, không hợp tác với người khác trong công việc

2 Em tán thành hay không tán thành với ý kiến nào dưới đây?

(Đánh dấu X vào ô em chọn)

Ý kiến	Tán thành	Không tán thành
A. Không thể thành công nếu chỉ dựa trên sự giúp đỡ của người khác		
B. Tính tự lập chỉ cần thiết đối với những người có hoàn cảnh khó khăn		
C. Người tự lập là người biết suy nghĩ và hành động độc lập		
D. Người có tính tự lập thường thành công trong cuộc sống dù phải trải qua nhiều khó khăn, gian khổ		
E. Tính tự lập sẽ giúp cho mỗi người có thêm sức mạnh, sự tự tin và khả năng sáng tạo		

3. Nêu ý nghĩa của tự lập đối với mỗi người, gia đình và xã hội.

Ý nghĩa của tự lập		
Đối với mỗi người	Đối với gia đình	Đối với xã hội

4. Có ý kiến cho rằng: “Những thành công chỉ nhờ sự nâng đỡ, che chở của người khác thì không thể bền vững”.

Câu hỏi: Em có đồng tình với ý kiến trên không? Vì sao? Hãy lấy ví dụ từ thực tế để chứng minh.

.....

.....

.....

5. Bạn nào dưới đây biết tự lập, bạn nào chưa biết tự lập? Vì sao?

- 1/ Ngày mai, lớp của Hoàng đi dã ngoại nhưng bạn không tự chuẩn bị mà nhờ chị gái chuẩn bị đồ dùng mang đi.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- 2/ Lan luôn tự dọn dẹp phòng riêng, giặt quần áo của mình mà không cần bố mẹ nhắc nhở.

- 3/ Gặp bài toán khó, Vân giở ngay phần hướng dẫn giải bài tập ra chép mà không chịu suy nghĩ.

- 4/ Cô giáo giao nhiệm vụ làm việc nhóm nhưng Hằng không tự giác làm việc của mình được phân công mà luôn trông chờ, ỷ lại vào các bạn.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- 6 Hùng suốt ngày chơi điện tử, không học bài và không làm việc nhà giúp đỡ bố mẹ. Ở gia đình, mọi việc Hùng đều ỷ lại vào bác giúp việc. Trên lớp, Hùng thường mua đồ ăn mời các bạn để được nhìn bài khi tới giờ kiểm tra. Trong hoạt động tập thể, lớp phân công việc gì Hùng cũng từ chối hoặc nhờ các bạn trong tổ, nhóm làm giúp. Nhiều lần như vậy, lớp trưởng góp ý thì Hùng nói: "Gia đình tớ rất giàu, bố mẹ tớ đã chuẩn bị sẵn cả tương lai cho tớ rồi! Tớ không cần phải khổ sở, vất vả học hành nữa!".

Câu hỏi:

1/ Em có nhận xét gì về lời nói và việc làm của Hùng? Theo em, Hùng thiếu đức tính gì?

2/ Nếu là bạn của Hùng, em sẽ khuyên bạn điều gì?

.....

.....

.....

- 7 Nhà Hương ở gần trường nhưng bạn rất hay đi học muộn. Khi lớp trưởng hỏi lí do, Hương luôn trả lời: “Tại bố mẹ không gọi mình dậy sớm”.

Câu hỏi:

- 1/ Em có đồng tình với Hương không? Vì sao?
2/ Nếu là bạn của Hương, em sẽ khuyên bạn điều gì?

.....

.....

.....

- 8 Lên lớp 6, Thuận cho rằng mình đã lớn nên có thể tự quyết định mọi việc mà không cần hỏi ý kiến của bố mẹ. Có lần Thuận cùng một số bạn trốn bố mẹ để đi chơi xa ở một khu du lịch sinh thái.

Câu hỏi:

- 1/ Em có đồng tình với Thuận không? Vì sao?
2/ Nếu là bạn của Thuận, em sẽ khuyên bạn điều gì?

.....

.....

.....

- 9 Hãy viết năm việc em sẽ làm để rèn tính tự lập.

.....

.....

.....

1 Đọc một số cách tự nhận thức bản thân dưới đây và trả lời câu hỏi.

- 1/ Ghi lại những cảm xúc, suy nghĩ, hành động của bản thân mỗi ngày để rút kinh nghiệm và tự điều chỉnh hành động, việc làm.
- 2/ Liệt kê các điểm mạnh, điểm yếu của bản thân để đặt ra những mục tiêu trong việc rèn luyện, phát huy điểm mạnh và khắc phục điểm yếu.
- 3/ Thuyết phục bạn bè, người thân chia sẻ những điều họ nghĩ về bạn.
- 4/ Khi giao tiếp với những người mà bạn cảm thấy thoải mái, hãy hỏi họ những nhận xét về thái độ và hành động của mình.
- 5/ Tích cực tham gia các hoạt động tập thể.

Câu hỏi:

1/ Em đã thực hiện được những cách nào? Nêu kết quả.

2/ Những cách nào em chưa thực hiện được? Vì sao?

.....

.....

.....

.....

.....

2 Theo em, việc không tin tưởng vào bản thân, không cố gắng thực hiện mong muốn, ước mơ của bản thân sẽ có tác hại gì? Vì sao?

.....

.....

.....

3 Theo em, việc quá tự tin vào bản thân sẽ dẫn tới hậu quả gì? Vì sao?

.....

.....

.....

.....

4 Khi chia sẻ với các bạn về kinh nghiệm học tập, Huy nói: “Thực ra mình không thông minh như các bạn nghĩ, thậm chí là còn chậm chạp. Vì hiểu rõ mình như vậy nên sau mỗi ngày đi học về, mình thường ghi chép lại toàn bộ những nội dung được học và dành nhiều thời gian để tìm hiểu. Có nhiều chỗ không hiểu, mình nhờ anh trai giảng giải rồi tự hoàn thành. Có lẽ vì thế mà thành tích học tập của mình cũng tiến bộ từng ngày”.

Câu hỏi:

1/ Em có nhận xét gì từ lời chia sẻ của Huy?

2/ Từ chia sẻ của Huy, em rút ra bài học gì cho bản thân?

KẾT NỐI TRI THỨC
VỚI CUỘC SỐNG

.....

.....

.....

.....

5 Dù rất muốn cố gắng để học giỏi nhưng Nga luôn nghĩ rằng đó là điều rất khó khăn với mình bởi theo Nga, những người học giỏi là những người rất thông minh. Vì vậy, Nga có cố gắng mấy cũng không thể học giỏi được.

Câu hỏi:

1/ Nga suy nghĩ như vậy là đúng hay sai? Vì sao?

2/ Nếu là bạn của Nga, em sẽ khuyên bạn điều gì?

.....

.....

.....

- 6 Lan và Hoa thường có thói quen viết nhật kí. Hoa thường viết về những suy nghĩ mà không thể chia sẻ với ai trong cuộc sống, còn Lan thường viết ra một số câu hỏi cho chính mình như: Hôm nay học được gì? Hôm nay gặp được ai? Hôm nay làm được gì có ích? Hôm nay có gì đặc biệt xảy ra hay không? Hôm nay cảm thấy thế nào?

Câu hỏi: Em thích cách viết nhật kí của bạn nào? Vì sao?

.....

.....

.....

- 7 Em hãy sưu tầm và chia sẻ với các bạn về một tấm gương biết phấn đấu, rèn luyện để tự hoàn thiện bản thân. Em rút ra bài học gì từ tấm gương đó?

.....

.....

.....

.....

.....

1 Đánh dấu X vào ☐ ở bức tranh thể hiện tình huống nguy hiểm.

- 2 Em hãy dự đoán nguy cơ có thể xảy ra và nêu cách ứng xử phù hợp đối với mỗi tình huống dưới đây.

Tình huống	Nguy cơ	Cách ứng xử
A. Có người tự giới thiệu là bạn của mẹ và được mẹ nhờ đưa em về nhà		
B. Em đang đi một mình trên đoạn đường vắng thì bị một nhóm người đe dọa, tấn công		
C. Có một người lạ nhờ em chuyển đồ giúp và hứa cho em một khoản tiền		
D. Khi đang bơi trên biển, một người bạn của em bị sóng cuốn ra xa bờ		
E. Em bất ngờ gặp mưa lũ/ sạt lở đất		

- 3 Trong buổi thảo luận về kỹ năng phòng chống bị bắt cóc, cô giáo đọc cho cả lớp nghe quy tắc NĂM KHÔNG. Cụ thể:

- 1/ Không tiếp xúc với người lạ.
- 2/ Không nhận quà của người lạ.
- 3/ Không đi theo người lạ.
- 4/ Không chuyển đồ giúp người lạ.
- 5/ Không cố gắng giữ "bí mật" theo yêu cầu của một người khác.

Câu hỏi: Theo em, để thực hiện được các quy tắc trên, chúng ta cần rèn luyện những thói quen nào?

.....

.....

.....

.....

.....

- 4 Nhà em và nhà bác Hiệp chung nhau hành lang. Khi đang ngồi chơi trong nhà thì em phát hiện khói đen bay ra từ nhà bác Hiệp. Em vội chạy ra ngoài nhưng cầu thang đã bị khói vây kín, đen kịt.

Câu hỏi: Để thoát ra khỏi đám cháy, em cần làm gì?

.....

.....

.....

- 5 Nghỉ hè, Lan được bố mẹ cho đi du lịch biển cùng cơ quan của bố. Khi đang bơi cùng mọi người, Lan bất ngờ bị dòng xoáy cuốn ra xa bờ. Quá bất ngờ và sợ hãi nên Lan cố gắng thoát ra khỏi dòng nước bằng cách bơi ngược dòng. Thật may vì có một bác đang bơi ở gần đó thấy Lan gặp nguy hiểm đã gọi cứu hộ trên biển và Lan được lực lượng cứu hộ đưa lên thuyền.

Câu hỏi:

1/ Em có nhận xét gì về cách ứng phó của Lan?

2/ Nếu là Lan, trong tình huống trên, em sẽ làm như thế nào?

.....

.....

.....

- 6 Khi đang trên đường đi học về, em và bạn Tùng gặp dông lớn, sấm sét ầm ầm. Tùng giục em mặc áo mưa và chạy thật nhanh để về nhà.

Câu hỏi: Trong tình huống trên, em sẽ xử lý như thế nào?

.....

.....

.....

- 7 Nghe dự báo thời tiết sắp có bão lớn đổ bộ đến địa phương, Trang nhắc các bạn mang áo mưa khi đi học và tránh lối đi qua suối để đề phòng lũ quét nhưng Hùng tỏ ra không quan tâm.

Câu hỏi:

- 1/ Theo em, việc Hùng không chuẩn bị ứng phó với bão có thể dẫn đến những hậu quả gì?
2/ Em hãy nêu một vài cách để ứng phó khi có bão, lũ quét xảy ra.

.....
.....
.....

- 8 Dù mẹ nhắc hai anh em không được ra suối vớt củi vì mấy hôm nay trời mưa to nhưng khi trời vừa nắng lên, hai anh em Quyền lại rủ nhau ra suối vớt củi. Khi đi được một đoạn thì gặp đá lở, rơi xuống đường, anh rủ Quyền trở về nhà nhưng Quyền còn lưỡng lự.

Câu hỏi:

- 1/ Theo em, Quyền có nên nghe theo lời khuyên của anh mình không? Vì sao?
2/ Nếu gặp tình huống sạt lở đất, em sẽ ứng phó như thế nào?

.....
.....
.....

- 9 Tìm hiểu và cho biết những thủ đoạn mà các đối tượng bắt cóc thường sử dụng để dụ dỗ trẻ em.

.....
.....
.....

- 10 Em hãy liệt kê ba tình huống nguy hiểm và nêu cách ứng phó để tự bảo vệ bản thân được an toàn khi ở trong những tình huống đó.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Bài 8 TIẾT KIỂM

- 1 Việc làm của bạn nào dưới đây chưa tiết kiệm?

(Khoanh tròn vào chữ cái trước phương án em chọn)

- A. Mỗi khi được mẹ cho đi siêu thị, Nam cùng em mua nhiều đồ chơi, vật dụng mặc dù ở nhà đã có.
- B. Khi năm học kết thúc, Lan thường soạn lại những quyển vở cũ, cắt những trang giấy trắng để năm sau làm nháp.
- C. Khi cùng mẹ dọn dẹp nhà cửa đón Tết, Linh thường gấp cẩn thận quần, áo cũ không dùng đến để gửi tặng những người có hoàn cảnh khó khăn.
- D. Bình luôn tiết kiệm tiền tiêu vặt để dùng khi thật cần thiết.

2 Em tán thành hay không tán thành với ý kiến nào dưới đây?

(Đánh dấu X vào ô em chọn)

Ý kiến	Tán thành	Không tán thành
A. Sống tiết kiệm dễ trở thành bủn xỉn, ích kỉ		
B. Tiết kiệm làm cho cuộc sống không được thoải mái		
C. Tiết kiệm thể hiện sự quý trọng công sức của bản thân và người khác		
D. Sống tiết kiệm thường bị bạn bè xa lánh		
E. Chỉ tiết kiệm tài sản của mình còn của công thì dùng thoải mái		
G. Người tiết kiệm là người biết chia sẻ, vì lợi ích chung		
H. Tiết kiệm đem lại ý nghĩa to lớn về kinh tế		

3 Em đồng tình hay không đồng tình với những suy nghĩ, việc làm nào dưới đây? Vì sao?

1

Đau bụng quá nhưng tới bệnh viện thì tốn tiền lắm. Mình nằm nghỉ chắc sẽ khỏi thôi.

2

Mình sẽ cắt tiền ăn sáng mẹ cho để dành mua son phấn.

- 4 Nhân dịp sinh nhật, Hằng được dì Út tặng cho một chiếc cặp sách có hình công chúa rất đẹp. Hằng rất thích, muốn mang ra dùng ngay và vứt bỏ chiếc cặp sách mà mẹ mua cho Hằng hồi đầu năm học dù vẫn còn mới.

Câu hỏi: Theo em, Hằng nên sử dụng chiếc cặp sách được tặng như thế nào?

.....

.....

.....

.....

- 5 Ngay từ đầu năm học, Liên đã lập cho mình thời gian biểu và nghiêm túc thực hiện hằng ngày. Nhiều bạn trong lớp cho Liên là làm việc máy móc nhưng Liên lại nghĩ rằng như thế mới tiết kiệm được thời gian và làm được nhiều việc.

Câu hỏi:

1/ Em có tán thành với suy nghĩ và việc làm của Liên không? Vì sao?

2/ Em đã có ý thức tiết kiệm thời gian chưa? Nêu ví dụ.

.....

.....

.....

- 6 Một lần, Minh rủ Phúc đi ăn phở. Khi thấy Phúc ăn hết sạch bát phở, Minh chê bạn là ăn uống không lịch sự và khuyên bạn lần sau đi ăn cần để lại một phần thức ăn. Phúc không đồng tình và cho rằng như vậy là lãng phí.

Câu hỏi: Em đồng tình với bạn nào? Vì sao?

.....

.....

- 7 Tìm hiểu việc thực hành tiết kiệm của bạn bè hoặc người thân. Em có suy nghĩ gì về những việc làm thể hiện lối sống tiết kiệm đó?

.....

.....

.....

1 Công dân nước Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam là

(Khoanh tròn vào chữ cái trước phương án em chọn)

- A. tất cả những người sinh sống trên lãnh thổ Việt Nam.
- B. tất cả những người có quốc tịch Việt Nam.
- C. tất cả những người Việt dù sinh sống ở quốc gia nào.
- D. tất cả những người có quyền và nghĩa vụ do Nhà nước Việt Nam quy định.

2 Em hãy cho biết các ý kiến dưới đây là đúng hay sai?

(Đánh dấu X vào ô em chọn)

Ý kiến	Đúng	Sai
A. Trẻ em sinh ra trên lãnh thổ Việt Nam mà khi sinh ra có cha mẹ đều là người không quốc tịch, nhưng có nơi thường trú tại Việt Nam thì là công dân Việt Nam		
B. Người không có quốc tịch, sống và làm việc ở Việt Nam là công dân Việt Nam		
C. Người nước ngoài đã nhập quốc tịch Việt Nam là công dân Việt Nam		
D. Người nước ngoài sống và làm việc trên lãnh thổ Việt Nam là công dân Việt Nam		
E. Trẻ em sinh ra trên lãnh thổ Việt Nam, có mẹ là người Việt Nam và cha không rõ là ai, là công dân Việt Nam		

- 3 Bố mẹ Hùng là người Nga đến Việt Nam làm ăn, sinh sống. Hùng sinh ra ở Việt Nam. Có người nói Hùng là người Việt gốc Nga, không phải là công dân Việt Nam.

Câu hỏi: Theo em, Hùng có phải là công dân Việt Nam không? Vì sao?

.....

.....

.....

- 4 Trên đường đi làm về, bác Nga phát hiện một em bé sơ sinh bị bỏ rơi ở gốc đa đầu làng. Thấy em bé khóc, đói, không ai chăm sóc nên bác Nga đã mang bé về nhà, làm các thủ tục nhận nuôi và đặt tên cho bé là Bình An.

Câu hỏi: Theo em, bé Bình An có được mang quốc tịch Việt Nam không? Vì sao?

.....

.....

.....

- 5 Mẹ Lâm là người không có quốc tịch, còn cha không rõ là ai. Lâm được sinh ra ở Việt Nam. Lâm và mẹ thường trú ở Việt Nam. Một số bạn trong lớp cho rằng Lâm là người không có quốc tịch như mẹ nhưng Hoa lại khẳng định Lâm có quốc tịch Việt Nam.

Câu hỏi: Em đồng ý với ý kiến nào? Vì sao?

.....

.....

.....

Bài 10

QUYỀN VÀ NGHĨA VỤ CƠ BẢN CỦA CÔNG DÂN

- 1 Người nào dưới đây được hưởng các quyền và phải thực hiện nghĩa vụ công dân theo quy định của pháp luật Việt Nam?

(Khoanh tròn vào chữ cái trước phương án em chọn)

- A. Người có quốc tịch Việt Nam
- B. Người đang sống và làm việc tại Việt Nam
- C. Người đã thôi quốc tịch Việt Nam, sinh sống ở nước ngoài
- D. Người nước ngoài đang sống và làm việc tại Việt Nam

- 2 Em hãy cho biết các ý kiến dưới đây đúng hay sai.

(Đánh dấu X vào ô em chọn)

Ý kiến	Đúng	Sai
A. Quyền công dân không tách rời nghĩa vụ công dân		
B. Trẻ em dưới 16 tuổi không phải thực hiện nghĩa vụ công dân		
C. Người phạm tội bị phạt tù không phải thực hiện nghĩa vụ công dân		
D. Tất cả những người sống trên lãnh thổ Việt Nam đều phải thực hiện nghĩa vụ công dân		
E. Chỉ những người là công dân Việt Nam mới có nghĩa vụ tuân theo Hiến pháp và pháp luật Việt Nam		
G. Người nước ngoài sống và làm việc trên lãnh thổ Việt Nam có quyền và phải thực hiện tất cả các nghĩa vụ của công dân Việt Nam		
H. Việc thực hiện quyền công dân không được xâm phạm lợi ích quốc gia, dân tộc, quyền và lợi ích hợp pháp của người khác		

3 Trong buổi thảo luận về quyền và nghĩa vụ học tập của học sinh, các bạn lớp Lan có nhiều ý kiến khác nhau:

- Ý kiến thứ nhất: Học tập là quyền của công dân, không phải là nghĩa vụ của công dân vì không ai bắt buộc phải đi học. Những người không đi học cũng không bị Nhà nước xử phạt.
- Ý kiến thứ hai: Học tập là nghĩa vụ của công dân bởi pháp luật quy định: Giáo dục tiểu học là giáo dục bắt buộc. Mọi công dân trong độ tuổi quy định có nghĩa vụ học tập để thực hiện phổ cập giáo dục và hoàn thành giáo dục bắt buộc.
- Ý kiến thứ ba: Học tập vừa là quyền, vừa là nghĩa vụ công dân. Công dân được hưởng quyền học tập và có nghĩa vụ học tập để xây dựng đất nước.

Câu hỏi: Em đồng tình với ý kiến nào? Vì sao?

.....

.....

.....

.....

.....

4 Những việc làm dưới đây thực hiện tốt hay chưa tốt quyền, nghĩa vụ cơ bản của công dân?

(Đánh dấu X vào ô em chọn)

Việc làm	Thực hiện tốt	Thực hiện chưa tốt
A. Đi xe đạp hàng ba, vừa đi vừa nói chuyện với nhau		
B. Tự giác tham gia các hoạt động giữ vệ sinh, bảo vệ môi trường ở khu dân cư		

Việc làm	Thực hiện tốt	Thực hiện chưa tốt
C. Thành lập công ty kinh doanh nhưng không đóng thuế theo quy định của pháp luật		
D. Luôn đòi bố mẹ chiều theo ý muốn của bản thân		
E. Chủ động ngăn chặn hành vi vứt rác, đổ rác không đúng nơi quy định		
G. Ngăn cấm con tham gia các hoạt động tập thể của trường, lớp		
H. Tố cáo với cơ quan có thẩm quyền về hành vi đánh đập, hành hạ trẻ em		
I. Quan tâm, chăm sóc và giúp đỡ mọi người trong gia đình		

- 5** Hà là học sinh khá, ngoài giờ học ở trường, bạn thường tự học và dành thời gian làm việc nhà giúp bố mẹ.

Câu hỏi: Hà đã thực hiện tốt những quyền và nghĩa vụ nào của một người công dân?

.....

.....

.....

- 6** Tùng là con trai duy nhất trong một gia đình giàu có. Do mãi chơi nên Tùng học kém, 12 tuổi mới hoàn thành chương trình Tiểu học. Không muốn tiếp tục học, Tùng ở nhà rong chơi. Bạn bè hỏi: “Sao bạn không đi học?”. Tùng trả lời: “Học để làm gì! Tài sản của bố mẹ đủ để tớ sống thoải mái cả đời”.

Câu hỏi:

1/ Em có nhận xét gì về suy nghĩ của Tùng?

2/ Theo em, Tùng cần làm gì để thực hiện tốt quyền và nghĩa vụ học tập của học sinh?

.....

.....

.....

- 7 Trung thường rủ các bạn chơi đá bóng ở vỉa hè. Thấy vậy, anh hàng xóm góp ý: "Các em nên đá bóng ở sân bóng, còn vỉa hè dành cho người đi bộ". Trung và các bạn nhao nhao phản đối: "Vỉa hè là nơi công cộng, chúng em có quyền đá bóng ở đây. Pháp luật đã quy định trẻ em có quyền vui chơi giải trí".

Câu hỏi:

1/ Em có đồng tình với quan điểm của Trung và các bạn không? Vì sao?

2/ Nếu chứng kiến tình huống trên, em sẽ làm gì?

.....

.....

.....

.....

- 8 Anna có bố là người Việt Nam, mẹ là người Nga. Anna mang quốc tịch Nga như mẹ. Sinh nhật 20 tuổi, Anna cùng bố mẹ về Việt Nam thăm ông bà nội. Những ngày này, quê nội Anna đang nhận nhiệm vụ chuẩn bị bầu cử đại biểu Quốc hội và đại biểu Hội đồng nhân dân. Bác tổ trưởng dân phố đến nhà ông bà nội Anna lập danh sách cử tri, nhìn thấy Anna bác nói: "Thế nào? Cháu gái có muốn tham gia bầu cử cùng mọi người không để bác ghi tên vào danh sách cử tri?".

Câu hỏi: Theo em, Anna có quyền tham gia bầu cử đại biểu Hội đồng nhân dân ở quê nội không? Vì sao?

.....

.....

.....

Bài 11 QUYỀN CƠ BẢN CỦA TRẺ EM

1 Quyền trẻ em là

(Khoanh tròn vào chữ cái trước phương án em chọn)

- A. tất cả những gì trẻ em mong muốn.
- B. tất cả những điều trẻ em yêu cầu người lớn phải làm cho mình.
- C. tất cả những gì trẻ em cần có để sống và lớn lên một cách lành mạnh và an toàn.
- D. trẻ em được tự do quyết định tất cả mọi việc theo sở thích của mình.

2 Em tán thành hay không tán thành với ý kiến nào dưới đây?

(Đánh dấu X vào ô em chọn)

Ý kiến	Tán thành	Không tán thành
A. Trẻ em cần có quyền được sống còn vì trẻ em còn nhỏ, thể chất và tinh thần còn yếu nên dễ gặp phải các nguy cơ ảnh hưởng đến sự sống còn		
B. Trẻ em có quyền được bảo vệ khỏi mọi hình thức phân biệt đối xử, bị bỏ rơi, bị bóc lột, bị xâm hại		

Ý kiến	Tán thành	Không tán thành
C. Trẻ em còn nhỏ, sức khỏe còn yếu nên không cần phải làm bất cứ việc gì		
D. Trẻ em có quyền được tiếp cận, tìm hiểu thông tin, được giao lưu kết bạn nên bố mẹ phải đồng ý cho trẻ sử dụng điện thoại, máy vi tính bất cứ khi nào trẻ em muốn		
E. Quyền trẻ em đảm bảo để trẻ em được đối xử công bằng, không phân biệt nam – nữ, giàu – nghèo		

3 Nga năm nay lên lớp 6 và có anh trai đang học lớp 8. Từ lúc mới chào đời, Nga và anh trai đã được bố mẹ đưa đi tiêm phòng đầy đủ, được khám chữa bệnh mỗi khi ốm đau. Hằng ngày, hai anh em được bố mẹ nấu cho những bữa ăn đầy đủ chất dinh dưỡng. Khi đến tuổi đi học, bố mẹ đưa hai anh em đến trường và tạo mọi điều kiện để cả hai học tập. Nga và anh trai còn được bố mẹ quan tâm, tạo điều kiện để tham gia các hoạt động vui chơi, giải trí lành mạnh và giao lưu kết bạn với những bạn bè cùng độ tuổi.

Câu hỏi: Em hãy cho biết những quyền nào của trẻ em được đề cập đến trong trường hợp trên.

.....

.....

.....

.....

.....

- 4 Bố mẹ mua cho Quân rất nhiều sách tham khảo, Quân không thích đọc nên mang sách cho bạn. Khi biết chuyện, bố mẹ tức giận và đã mắng Quân. Quân cảm thấy rất ảm ức vì cho rằng mình là trẻ em nên có quyền cho bạn sách, bố mẹ không được phản đối.

Câu hỏi:

1/ Quân hiểu về quyền trẻ em trong tình huống này là đúng hay sai? Vì sao?

2/ Nếu là Quân, em sẽ làm gì?

.....

.....

.....

.....

- 5 Mạnh rất thích chơi điện tử nên để có thời gian rảnh là lại mở máy tính của bố ra chơi. Phát hiện Mạnh thường chơi trò chơi điện tử bạo lực nên bố tức giận và cấm Mạnh không được phép chơi nữa. Mạnh cảm thấy ảm ức vì cho rằng chơi điện tử là một hình thức giải trí và là quyền của trẻ em nên bố không được cấm.

Câu hỏi:

1/ Theo em, Mạnh nghĩ như vậy là đúng hay sai? Vì sao?

2/ Nếu là bạn của Mạnh, em sẽ khuyên bạn điều gì?

.....

.....

.....

.....

- 6 Bản thân em đã được hưởng những quyền trẻ em nào? Hãy liệt kê các quyền đó vào bảng sau:

Nhóm quyền	Quyền em đã được hưởng
Nhóm quyền được sống còn	
Nhóm quyền được bảo vệ	
Nhóm quyền được phát triển	
Nhóm quyền được tham gia	

- 7 Em hãy kể về một tấm gương thực hiện tốt quyền của trẻ em. Em học được điều gì từ tấm gương đó?

-
-
-
- 8 Viết một đoạn văn thể hiện những hiểu biết của em về câu nói “Trẻ em hôm nay, thế giới ngày mai”.
-
-
-
-
-

Bài 12 THỰC HIỆN QUYỀN TRẺ EM

- 1 Việc làm nào dưới đây thực hiện đúng quyền trẻ em?

(Khoanh tròn vào chữ cái trước phương án em chọn)

- A. Cha mẹ li hôn, không ai chăm sóc con cái
- B. Bảo vệ trẻ em khỏi hành vi xâm hại
- C. Bắt trẻ em nghỉ học để làm việc kiếm tiền
- D. Nghiêm cấm trẻ em phát biểu trong cuộc họp

- 2 Tuấn cho rằng: “Công an là cơ quan có trách nhiệm ngăn chặn, xử lý các hành vi vi phạm pháp luật, bảo vệ người dân nên công an cũng là cơ quan duy nhất có trách nhiệm bảo vệ việc thực hiện quyền của trẻ em”.

Câu hỏi: Theo em, Tuấn nghĩ như vậy là đúng hay sai? Vì sao?

.....

.....

.....

.....

3 Trường hợp nào dưới đây là thực hiện đúng hay vi phạm quyền trẻ em?

(Đánh dấu X vào ô em chọn)

Trường hợp	Thực hiện đúng quyền trẻ em	Vi phạm quyền trẻ em
A. Chú Hoà nhận Minh làm con nuôi nhưng bắt em phải làm nhiều việc nặng nhọc		
B. Bố bắt Mai phải nghỉ học để làm việc nhà phụ giúp gia đình		
C. Mẹ đăng kí cho Ngân tham gia lớp học múa ở nhà văn hoá quận trong dịp nghỉ hè vì Ngân thích múa hát		
D. Bác Lan hàng xóm khuyên bố mẹ Phúc không cho em đi học vì em bị khuyết tật từ nhỏ		
E. Chị gái thường xuyên xem trộm nhật kí của Hà		
G. Bố dượng thường đánh đập Hiền mỗi khi có chuyện không vui		

- 4 Tìm hiểu và cho biết tên cá nhân, cơ quan, tổ chức có trách nhiệm trong việc thực hiện quyền trẻ em theo bảng sau:

Quyền	Cá nhân, cơ quan, tổ chức thực hiện
Quyền học tập	
Quyền được khai sinh và có quốc tịch	
Quyền được chăm sóc sức khỏe	
Quyền được chăm sóc, nuôi dưỡng	
Quyền được vui chơi, giải trí	
Quyền được bảo vệ khỏi mọi hình thức phân biệt đối xử, bị bỏ rơi, bóc lột, xâm hại	
Quyền bí mật đời sống riêng tư	

- 5 Em sẽ làm gì trong các tình huống dưới đây?

Tình huống	Cách ứng xử
1/ Bạn thân của em nói dối để trốn học đi chơi	
2/ Bố mẹ xem nhật kí của em mà không hỏi ý kiến của em	
3/ Bố mẹ phản đối, không cho em tham gia đội bóng đá của lớp	

6 Nếu người khác xâm phạm quyền trẻ em của mình, em sẽ làm gì?

.....

.....

.....

.....

.....

7 Em đã thực hiện tốt việc gì và chưa tốt việc gì trong khi thực hiện bốn phận của trẻ em đối với gia đình và nhà trường? Nêu kế hoạch rèn luyện nhằm khắc phục những việc chưa tốt.

Đối với	Việc đã thực hiện tốt	Việc chưa thực hiện tốt	Kế hoạch rèn luyện
Gia đình			
Nhà trường			

HƯỚNG DẪN TRẢ LỜI CÂU HỎI VÀ LÀM BÀI TẬP

Bài 1: TỰ HÀO VỀ TRUYỀN THỐNG GIA ĐÌNH, DÒNG HỌ

1. Đáp án: Bức tranh 1, 2, 4, 5
2. Giữ gìn và phát huy: A, B, D
Chưa giữ gìn và phát huy: C, E
3. Tán thành: A, B, D
Không tán thành: C, E
4. Bình nên lập kế hoạch học tập, dành nhiều thời gian hơn để học, lập nhóm bạn cùng học, đọc thêm sách tham khảo, suy nghĩ và dự tính về trường đại học mình muốn học,...
5. Đồng ý với ý kiến của bạn Tuấn vì: Tiếp nối truyền thống của gia đình không chỉ là tiếp nối nghề nghiệp, công việc được truyền từ đời cha ông mà còn là tiếp nối các giá trị như: yêu nước, cần cù lao động, yêu thương con người,...

Bài 2: YÊU THƯƠNG CON NGƯỜI

1. Đáp án: Bức tranh 1, 3, 4, 5, 6
2. Đáp án: A
3. Tán thành: C, D, E, G
Không tán thành: A, B
4. Một số bạn phê bình Linh như vậy là sai bởi yêu thương, giúp đỡ người khác là xuất phát từ tấm lòng chân thành của mình, mong muốn đem lại niềm vui, niềm hạnh phúc cho người khác, có thể chỉ là lời động viên, an ủi,... chứ không phải cứ giúp đỡ nhiều về vật chất mới là yêu thương con người.

Bài 3: SIÊNG NĂNG, KIÊN TRÌ

1. Đáp án: A
2. Tán thành: C, E
Không tán thành: A, B, D
3. Ba bạn Minh, Vân và Hải chưa siêng năng, kiên trì vì:
 - Minh đã đăng kí lớp học bơi nhưng không tới học vì khó.
 - Vân không tự giác hoàn thành nhiệm vụ mà mẹ giao.
 - Hải chỉ làm việc nhà khi mẹ yêu cầu, nhắc nhở.
4. Cách học của Lâm không tốt vì bạn chưa tự giác làm bài tập, gặp bài khó là giở phần hướng dẫn ra chép. Cách học đó thể hiện bạn thiếu đức tính siêng năng, kiên trì trong học tập. Bạn nên suy nghĩ để tự làm, nếu khó có thể nhờ thầy cô, bố mẹ, anh chị, bạn bè giảng giải rồi tự làm.

Bài 4: TÔN TRỌNG SỰ THẬT

1. Đáp án: D
2. Tán thành: A, C
Không tán thành với B, D vì:
 - B/ Có thể thiệt thòi trước mắt nhưng sẽ có lợi ích lâu dài cho bản thân và cho người khác.
 - D/ Có thể xấu đi trong mối quan hệ với những người không muốn tôn trọng sự thật nhưng sẽ tốt hơn trong mối quan hệ với những người muốn tôn trọng sự thật.

Bài 5: TỰ LẬP

1. Đáp án: B
2. Tán thành: A, C, D, E
Không tán thành: B
4. Đồng tình với ý kiến đó vì những thành công phải do chính bản thân tạo nên mới bền vững. Không ai có thể giúp đỡ chúng ta mãi được. Chỉ khi tự lập, chúng ta mới tự tin, dám đương đầu với những khó khăn, thử thách; có ý chí nỗ lực phấn đấu, vươn lên trong cuộc sống và thành công.

5.

- Hoàng chưa biết tự lập vì bạn không tự chuẩn bị đồ cá nhân của mình cho buổi dã ngoại mà dựa dẫm, ỷ lại vào chị gái.
- Lan đã biết tự lập vì bạn đã tự làm các công việc cá nhân của mình mà không cần bố mẹ phải nhắc nhở.
- Vân chưa tự lập trong học tập vì bạn không chịu suy nghĩ, còn phụ thuộc vào sách hướng dẫn khi làm bài tập.
- Hằng chưa tự lập vì bạn chưa tự giác thực hiện các công việc mà nhóm phân công, luôn trông chờ, ỷ lại vào các bạn trong nhóm.

6. Không đồng tình với lời nói và việc làm của Hùng vì bạn thiếu đức tính tự lập. Trong cuộc sống và học tập, bạn đều ỷ lại, phụ thuộc vào người khác; không tự lo liệu, xây dựng cuộc sống tương lai cho bản thân. Hùng nên lập và thực hiện kế hoạch rèn luyện tính tự lập để khắc phục những biểu hiện chưa tự lập của mình.

7. Không đồng tình với Hương bởi bạn chưa tự lập, luôn ỷ lại vào bố mẹ. Hương cần thay đổi điểm hạn chế này bằng việc đặt chuông đồng hồ báo thức, nhắc nhở.

8. Không đồng tình với Thuận bởi việc làm của bạn không phải là tự lập. Thuận cần nghe lời và theo sự hướng dẫn, quản lí của bố mẹ.

Bài 6: TỰ NHẬN THỨC BẢN THÂN

2. Tác hại:

- Tự ti, luôn mặc cảm về bản thân/ luôn nghĩ bản thân còn hạn chế so với các bạn.
- Không hiểu được bản thân, không xác định được điểm mạnh, điểm yếu và mong muốn của bản thân.
- Không xác định được định hướng, ước mơ và mục tiêu phấn đấu của bản thân.
- Dễ bị mắc các triệu chứng tâm lí như: trầm cảm, lo âu, căng thẳng, mệt mỏi.
- Dễ bị mất các cơ hội học tập và phát triển;...

3. Quá tự tin vào bản thân dễ dẫn tới việc tự phụ, kiêu căng, không thấy được những điểm mạnh, điểm yếu của bản thân; không được nghe/ không biết được những lời nói thật của bạn bè về bản thân mình; không tự khắc phục được điểm yếu, phát huy những điểm mạnh của bản thân,...

4. Huy đã nhận biết được điểm yếu của bản thân và biết cách khắc phục điểm yếu đó bằng sự cần cù, chịu khó và ham học hỏi. Để thành công, chúng ta phải luôn cần cù, chịu khó, biết học hỏi và biết cách tìm kiếm sự hỗ trợ từ người khác.
5. Nga có suy nghĩ không đúng. Mỗi người đều có ưu điểm và nhược điểm. Muốn học giỏi cần phải chăm chỉ, chịu khó học hỏi, tích lũy kiến thức. Cần phải biết rõ những điểm tốt, chưa tốt của bản thân để xây dựng kế hoạch tự hoàn thiện bản thân.
6. Cả hai cách viết đều tốt vì sẽ giúp hiểu rõ bản thân mình hơn. Hoa viết về những điều khó nói, không thể chia sẻ với ai trong cuộc sống; Lan viết về những điều diễn ra hằng ngày trong cuộc sống để nhận xét, đánh giá, rút kinh nghiệm về những hoạt động diễn ra trong ngày.

Bài 7: ỨNG PHÓ VỚI TÌNH HUỐNG NGUY HIỂM

1. Đáp án: Bức tranh 1, 2, 4, 5, 6
- 2.

Tình huống	Nguy cơ	Cách ứng xử
A	Dễ bị lừa và bắt cóc	Khéo léo từ chối sự giúp đỡ bằng cách hỏi thông tin về ngày sinh của người thân, số điện thoại của bố, mẹ,...
B	Cướp giật tài sản/ bắt cóc	Bình tĩnh kêu thật to: “Cướp cướp”, “Cứu tôi với” và bỏ chạy về hướng có người,...
C	Lợi dụng làm việc xấu/ lừa đảo	Từ chối
D	Đuối nước	– Bình tĩnh, hô thật to: “Cứu, có người đuối nước” để nhờ sự giúp đỡ của người khác. – Tìm kiếm sự trợ giúp của người khác.
E	Bị tai nạn do mưa lũ/ sạt lở đất	– Tìm cách thoát nhanh khỏi nơi mưa lũ/ điểm sạt lở. – Gọi số điện thoại 112 để được hỗ trợ.

- 3.** Chúng ta cần rèn luyện những thói quen:
- Sinh hoạt nền nếp, đúng giờ. Khi đi học về muộn cần xin phép bố mẹ.
 - Không tiếp xúc với người lạ. Không nhận bất kì thứ gì của người lạ khi chưa có ý kiến của bố, mẹ và người thân trong gia đình.
 - Không nhận chuyển đồ giúp người lạ.
 - Thường xuyên chia sẻ những điều băn khoăn, khó xử với bố mẹ, thầy cô; không giữ bí mật theo yêu cầu của người khác.
- 4.** Bình tĩnh, cởi khăn/ áo bịt mũi, miệng; cúi thấp người men theo cầu thang bộ xuống tầng dưới (nếu có nước ở cạnh thì cần làm ướt khăn/ áo); đóng các cửa trên đường di chuyển để tránh lửa lan ra.
- 5.** Lan đã chưa ứng xử đúng khi bị cuốn vào dòng nước xoáy. Nếu là Lan, em cần cố gắng bình tĩnh, thả lỏng người theo dòng chảy, khi hết dòng ngược, bơi song song với bờ và ra hiệu cho lực lượng cứu hộ trợ giúp.
- 6.** Em sẽ khuyên Tùng tìm chỗ trú an toàn để tránh dông, sét, như nhà kiên cố có lắp hệ thống chống sét. Khi trời quang, không còn dông, sét nữa thì tiếp tục về nhà.
- 7.** Bão, lũ có thể dẫn đến lũ quét, lũ ống, sạt lở đất,... và gây nguy hiểm đến tính mạng. Cách ứng phó:
- Chuẩn bị các đồ vật, lương thực thực phẩm, thuốc và các vật dụng cần thiết.
 - Gia cố lại nhà cửa.
 - Cập nhật tin tức về cơn bão.
 - Dự tính các điểm di tản tránh bão, lũ.
 - Khi có mưa bão nên ở trong nhà, đặc biệt là người già và trẻ em; không trú ẩn dưới cây to, cột điện,...
 - Nếu gặp nước lũ ngập vào nhà cần nhanh chóng ngắt cầu giao điện để tránh bị điện giật, chập cháy; mặc áo phao (nếu có) hoặc bám thật chắc vào một vật nào đó có thể nổi được trên mặt nước và nhanh chóng tìm cách di chuyển lên vị trí cao, an toàn hơn.
 - Không lội qua sông, suối khi nước đang chảy xiết hoặc khi nước từ màu trong chuyển sang màu đục; không cố ra sông vớt củi, gỗ khi nước lũ đang lên.
- 8.** Quyên nên nghe theo lời khuyên của anh, nhanh chóng quay về nhà, vì ra khỏi nhà khi có mưa, bão rất dễ gặp nguy hiểm do mưa, dông, lốc, sét, lũ

lụt và sạt lở. Nếu gặp tình huống sạt lở đất, cần sơ tán theo sự chỉ đạo của chính quyền và các lực lượng cứu hộ. Tìm nơi trú ẩn an toàn, xa khu vực bị sạt lở.

Bài 8: TIẾT KIỆM

1. Đáp án: A
2. Tán thành: C, G, H
Không tán thành: A, B, D, E
3. Đồng tình: bức tranh 3
Không đồng tình: bức tranh 1, 2, 4
4. Hằng nên cất chiếc cặp dì Út tặng để năm học sau dùng vì cặp mẹ Hằng mua cho bạn vẫn còn mới.
5. Tán thành với suy nghĩ và việc làm của Liên vì bạn đã lập và thực hiện thời gian biểu hằng ngày. Đó chính là một trong những cách làm đúng để tiết kiệm thời gian.
6. Đồng tình với ý kiến của Phúc vì bạn đã thực hành tiết kiệm thực phẩm trong cuộc sống hằng ngày.

Bài 9: CÔNG DÂN NƯỚC CỘNG HÒA XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM

1. Đáp án: B
2. Ý kiến đúng: A, C, E
Ý kiến sai: B, D
3. Hùng sinh ra trên lãnh thổ Việt Nam nhưng bố mẹ Hùng là người mang quốc tịch Nga, không có quốc tịch Việt Nam nên Hùng không phải là công dân Việt Nam. (Xác định quốc tịch theo huyết thống – quốc tịch của cha hoặc mẹ)
4. Bé Bình An được mang quốc tịch Việt Nam. (Theo khoản 1 Điều 18 Luật Quốc tịch Việt Nam năm 2008, sửa đổi, bổ sung năm 2014)
5. Đồng ý với ý kiến của Hoa vì quốc tịch của Lâm được xác định theo nơi sinh. (Theo khoản 2 Điều 17 Luật Quốc tịch Việt Nam năm 2008, sửa đổi, bổ sung năm 2014)

Bài 10: QUYỀN VÀ NGHĨA VỤ CƠ BẢN CỦA CÔNG DÂN

1. Đáp án: A
2. Ý kiến đúng: A, H
Ý kiến sai: B, C, D, E, G
4. Thực hiện tốt: B, E, H, I
Thực hiện chưa tốt: A, C, D, G
5. Hà đã thực hiện tốt: quyền và nghĩa vụ học tập; bốn phận của trẻ em đối với gia đình.
6. Không đồng tình với suy nghĩ của Tùng vì bạn còn ỷ lại, dựa dẫm vào bố mẹ và chưa thực hiện tốt quyền và nghĩa vụ cơ bản của công dân. Tùng nên thực hiện tốt bốn phận, trách nhiệm với gia đình và chăm chỉ học tập, rèn luyện để trở thành công dân tốt.
7. Không đồng ý với quan điểm của Trung và các bạn vì thực hiện quyền công dân không được xâm phạm đến quyền và lợi ích hợp pháp của người khác.
8. Anna không có quyền bầu cử đại biểu Hội đồng nhân dân vì bầu cử đại biểu Hội đồng nhân dân là quyền của công dân Việt Nam.

Bài 11: QUYỀN CƠ BẢN CỦA TRẺ EM

1. Đáp án: C
2. Tán thành: A, B, E
Không tán thành: C, D
3. Quyền được chăm sóc sức khỏe: Anh em Nga được tiêm phòng và khám chữa bệnh; Quyền được chăm sóc, nuôi dưỡng: Anh em Nga được bố mẹ nấu cho những bữa ăn đầy đủ dinh dưỡng; Quyền được giáo dục, học tập: Anh em Nga được bố mẹ cho đến trường và tạo điều kiện để học tập; Quyền được vui chơi, giải trí: Nga và anh trai được tham gia các hoạt động vui chơi, giải trí lành mạnh; Quyền được tham gia: Nga và anh trai được giao lưu kết bạn với những bạn bè cùng độ tuổi.
4. Quan hiểu về quyền trẻ em sai vì:
 - Sách tham khảo là do bố mẹ bỏ tiền ra mua, là tài sản trong gia đình.
 - Mục đích Quân cho bạn sách là vì không thích đọc, cho người khác để

không phải đọc nữa. Trẻ em còn nhỏ, chưa lao động kiếm ra tiền, những tài sản trong nhà đều do bố mẹ làm ra. Sách vở và những đồ dùng mà bố mẹ mua là để cho các em học tập, sinh hoạt. Khi các em muốn mang những sách vở, đồ dùng này cho người khác, các em cần hỏi ý kiến của bố mẹ, tuyệt đối không vì lòng biếng, không thích sử dụng mà mang sách vở, đồ dùng đi cho.

- Quân nên xin lỗi bố mẹ vì đã tự ý mang sách tham khảo cho bạn, giải thích cho bố mẹ hiểu vì sao không thích đọc sách đó; nhờ bố mẹ giúp đỡ nếu đọc sách thấy khó hiểu; góp ý với bố mẹ loại sách tham khảo mà mình thích,...

5. Mạnh nghĩ như vậy là sai vì:

- Chơi trò chơi điện tử bạo lực không phải là một hoạt động giải trí lành mạnh.
- Thường xuyên chơi trò chơi điện tử bạo lực dễ bị ảnh hưởng bởi các hậu quả xấu như: nghiện trò chơi điện tử, có suy nghĩ bạo lực, thích bắt chước các hành vi bạo lực, sức khỏe giảm sút (mắt kém, cơ thể chậm phát triển do ngồi một chỗ nhiều, cột sống bị ảnh hưởng, sút cân do mãi chơi trò chơi điện tử mà không ăn uống đầy đủ,...), tốn kém tiền bạc, học tập sa sút,... Do đó, việc bố cấm không cho Mạnh chơi là vì muốn tốt cho Mạnh.

6.

- Nhóm quyền được sống còn của trẻ em: quyền được sống; quyền được khai sinh và có quốc tịch; quyền được chăm sóc, nuôi dưỡng; quyền được chăm sóc sức khỏe; quyền được sống chung với cha mẹ,...
- Nhóm quyền được bảo vệ của trẻ em: quyền bí mật đời sống riêng tư; quyền được bảo vệ để không bị xâm hại tình dục; quyền được bảo vệ để không bị bóc lột sức lao động; quyền được bảo vệ để không bị bạo lực, bỏ rơi, bỏ mặc;...
- Nhóm quyền được phát triển của trẻ em: quyền được có mức sống đầy đủ; quyền được giáo dục, học tập và phát triển năng khiếu; quyền vui chơi, giải trí;...
- Nhóm quyền được tham gia của trẻ em: quyền được tiếp cận thông tin đầy đủ, kịp thời, phù hợp; quyền được bày tỏ ý kiến, nguyện vọng về các vấn đề liên quan đến trẻ em; được tự do hội họp theo quy định của